

**DET
KRIMINELLE
POLITI**

EN ROMAN BASERET PÅ
EDDERKOPSAGEN

CHRISTINE JØNCK

Dette er en læseprøve af *Det Kriminelle Politi*

Det Kriminelle Politi

Christine Jønck

Læseprøve af 1. udgave 2018

Redaktør | Susanne Jespersen

Omslag | Katrine Skriver Christensen

Grafiker | Dina Hvidgaard

Forlaget DreamLitt | www.dreamlitt.com

Bogen er trykt hos ScandinavianBook, Danmark

Alle rettigheder forbeholdes. Fotografisk, mekanisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele heraf er kun tilladt med forfatterens skriftlige tilladelse ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Christine Jønck

Det Kriminelle Politi

En roman baseret på
Edderkopsagen

DreamLitt

Dedikeret til familiens døtre

Forord

Aldrig havde jeg troet, at jeg skulle skrive en bog om danmarkshistoriens største kriminalsag. Det var en helt anden historie, jeg researchede, nemlig den om livet på landet under og efter krigen, men efter flere interviews med min farfar åbnede jeg historiebøgerne med fornyet interesse. Min farmor sagde ofte om sin bror Johannes, som blev indblandet i Edderkopsagen, at han var uskyldig og aldrig havde været i nærheden af en pels. Derfor havde jeg ikke forventet at finde ham nævnt i historiebøgerne. Pludselig dukkede han op med fulde navn, og der blev nævnt en episode, hvor han stod vagt ved indbrud i fuld uniform. Men det kunne da ikke passe, han var jo uskyldig? Da jeg læste passagen højt for min farfar, var hans svar: „Johannes fortalte mig om store fester og nævnte Hans Linde og Svend Aage Hasselstrøm, som var nogle farlige karle. Han havde vist også en affære med Lindes kone.“ Mine øjne blev store, og jeg satte mig for at finde sandheden.

Jeg kontaktede Rigsarkivet, og da jeg havde hans navn og kunne fortælle, at han var min farmors bror, fik jeg tilladelse til at læse hans politijournal. Det var i spænding, jeg trådte ind i den store sal, udstyret med grønne papirer, min laptop og en blyant. En stor brun kasse blev hentet frem, og arkivaren fortalte, hvor heldig jeg

var, at den var fundet blandt de utallige kasser i den store sag. Til min forbløffelse var den gule mappe, jeg forsigtigt løftede ud af kassen, ikke et tyndt chartek, men en stor tyk sag. Sagerne om Johannes var inddelt i de forskellige charteks, og overskrifterne var en historie i sig selv: *Grenen, To par silkestrømper, Lyse Jenny, Sorte Hegn, Knaste Karl*. Da jeg sad med den store efterforskningsmappe, kom alle de skæve personligheder til live: Lyse Jenny, Knaste Karl, Noller, Sorte Holger, Svend Aage Hasselstrøm og Hans Linde. Sagerne var næsten for utrolige til at være sande, men de blev alle bekræftet fra flere sider. Normalt ville sortbørsfolkene ikke tale med politiet, men de havde set sig sure på Johannes, derfor var de næsten alle villige til at synge om ham.

Det Kriminelle Politi blev en bog, som jeg *måtte* skrive. De bøger, der tidligere er skrevet om sagen, er næsten alle sammen journalisters udlægning af sagen og med fokus på edderkopperne Svend Aage Hasselstrøm og Hans Linde. Men hvordan var det at leve i sortbørsmiljøet? Hvordan kunne en betjent uddannet fra Politiskolen gå fra at aflægge politieden til at ende som korrump?

Deres historie er aldrig blevet fortalt, det har uden tvivl været skamfuldt, og et kapitel som skulle hermetisk lukkes. De blev idømt fængselsstraffe, frataget alt: Job, venner og familiemedlemmer, pension, men den værste straf var at blive lagt for had og hånet; det var langt værre, end hvis de havde været almindelige kriminelle. Derfor besluttede mange i håb om at kunne starte på et nyt liv ikke at tale om det.

Jeg følte virkelig historiens vingesus, da jeg fik lov til at se nærmere på de store mapper på Politimuseet. En ukendt betjent

havde fra 1948, da sagen først kom frem, til 1951, hvor de sidste domme faldt, møjsommeligt klippet alle artikler ud af aviserne og limet dem ind i store udklipsmapper. Da jeg sad med de kæmpe mapper bredt ud foran mig, gik det op for mig, hvor meget denne sag havde fyldt. Befolkningen krævede, at der blev rensset ud i politikorpset, de kunne ikke længere sætte deres lid til politiet, for når betjente kunne købes, hvordan skulle man så kunne stole på dem?

Langsomt voksede manuskriptet sammen med dyngerne af dokumenter og historiebøger. Selvom alle sagerne var der, skulle jeg vække miljøet og ikke mindst karaktererne til live og sætte mig ind i rollen som korrump betjent i tiden efter befrielsen.

I de samtaler, jeg har haft om min bog, har nogle fra generationen 1920-1950 og historieinteresserede erindringer om sagen, nogle husker også den danske tv-serie „Edderkoppen“. Langt de fleste, jeg har drøftet min historie med, kender slet ikke til Edderkopsagen som et vigtigt stykke danmarkshistorie.

Tillid og respekt for ordensmagten er det, som holder sammen på hele vores retssystem. De nye bander, som dukker op og holder hele bydele som gidsler og i flere tilfælde kræver beskyttelsespenge og tvinger de gældsplagede til at begå kriminalitet, er blevet en skræmmende virkelighed for mange københavnere. Tilliden til politiet daler, men vi stoler dog på, at politiet ikke er i ledtog med banderne. Hvem ville have mod til at anmelde bandernes ulovligheder eller søge hjælp til at træde ud af det kriminelle miljø, hvis de skulle frygte, at politiet ville føre dem direkte tilbage i bandernes klør? Frygt og tillid går hånd i hånd.

Jeg har mange at takke: Min farfar, den fremragende arkivar i Rigsarkivet, betjenten som reddede de store udklipsmapper fra sagen efter en vandskade på Politigården, de danske betjente som hver dag uegennyttigt kæmper for at bevare et frit og sikkert Danmark; Politimuseet for at lægge lokaler til min research. Tak til mine kære, i særdeleshed mine forældre, som bakker mig op, når jeg tvivler. Min svigerinde Tanja, som altid melder sig på banen som den første til at læse mit manuskript. Min elskede mand, og min datter som er det lys, der viser mig vej ud af mørket. Tak til Forlaget DreamLitt, tak til min faktaredaktør og PR-mand Thomas Vilhelm samt en særlig tak til min redaktør Susanne Jespersen, som med sine røde ord, parenteser og ros samt stor respekt for mit sproglige udtryk fik manuskriptet finpudset og gjort klar til at komme ud på boghylderne.

Idet bogen er bygget på omfattende research og hundredevis af dokumenter og avisartikler, optræder enkelte af disse bagest i bogen.

Bogen er fiktion inspireret af virkelige begivenheder, personligheder og selvfølgelig dialoger er frit opfundet. Ligheder med personer, som ikke tidligere har været fremme i medierne, er ikke tilsigtet.

Rigtig god fornøjelse med sortbørs, kriminalitet, had og kærlighed, korrupte betjente, edderkopper og sprut og damer.

Christine Jønck

Prolog

Aktion Måge

19. september 1944

På det grønne skrivebord ligger en ordre: anhold danske modstandsfolk og henret dem. Jeg kører hånden igennem håret, panikken prikker under huden. Hvordan skal jeg kunne skyde mine egne landsmænd? Hvad sker der med mig, hvis jeg ikke adlyder?

Septembersolen varmer min nakke, og jeg ser op på det runde ur på væggen, klokken er lidt i 11, og der er mange timer, til min vagt slutter. Langsomt rejser jeg mig og skyder ryg, mens jeg går hen til vinduet. På gaden foran Politigården er der sat vejafspærringer op. Overalt vrimler det med tyske soldater i grå SS-uniformer bevæbnede med maskinpistoler, som peger direkte imod indgangen til Politigården. Vi havde forventet, at de en dag ville komme efter os, vi har ikke adlydt ordren, og i stedet for at henrette har vi sendt de anholdte modstandsfolk til Frøslevlejren i Sønderjylland. Alligevel kommer det bag på mig, at det sker i dag; der har mig bekendt ingen advarsler været.

Pludselig sætter luftalarmen på Politigårdens tag i gang, den skingre tone hyler i ørerne, og hårene rejser sig på mine arme. Automatisk retter jeg blikket mod himlen, som er blå og stille. De tyske soldater bevæger sig i formation frem imod indgangen til gården. Flugt er den eneste mulighed. Aftalen er, at vi skal

destruere så meget materiale, som vi kan nå. Jeg skynder mig hen til skrivebordet, men høje råb og lyden af døre, der bliver sparket ind, får mig til at indse, at der ikke er tid. Jeg skal væk, og det skal være nu!

Ude på gangen råber de: „Hände Hoch! Raus!“ Jeg åbner døren ud til vindeltrappen, men idet jeg træder ud, ved jeg, det er for sent. Stivnet står jeg på det øverste trin. Tyske soldater er ved at visitere mine kolleger, men de står med ryggen til mig. Døren ind til ejendomsinspektørens tjenestebolig, som jeg banker på, mens jeg panisk stirrer på soldaterne, åbnes af en ung kvinde. Jeg skubber hende ind i lejligheden og lukker døren bag os.

„Bare rolig, unge dame, jeg er betjent Johannes Nielsen, her er mit ID,“ hvisker jeg og rækker hende mit skilt.

Hun ser fra skiltet og tilbage til mig, før hun sender mig et lille forsigtigt smil.

„Jeg hedder Else, det er mine forældres lejlighed. Hvad sker der? Hvorfor er der så meget tysk politi?“ Hendes øjne er store.

„Jeg tror, de kommet for at tage os alle sammen,“ siger jeg og føler mig fej over at stå her i sikkerhed, mens mine kolleger er i livsfare og på vej til en uvis skæbne.

„Jeg har lige mistet min mand ... han var i kamp på Østfronten,“ siger hun stille, mens tårerne vælder op i hendes øjne.

Min krop bryder ud i koldsved. Hvad er det, hun siger? Enke af en tysk soldat, kan jeg stole på hende?

Else efterlader mig midt i stuen og går ind i soveværelset. Kort efter vender hun tilbage med en lang, brun frakke. „Tag den på og giv mig din uniform,“ befaler hun.

Hurtigt tager jeg uniformsjakken af og rækker hende den, og hun forsvinder atter ind i soveværelset, hvor jeg kan høre

hende rumstere rundt. Jeg tager den lange frakke på ud over min skjorte og knapper den helt op på trods af varmen i lejligheden. Else vender tilbage med nervøse skjolder på kinderne og frygt i øjnene.

„Tak, Else, det er ...“

Buldren på døren kvæler mine ord. Else åbner for to tyske soldater, der straks træder ind og ser mistroisk på mit formentligt blege ansigt.

„Hvem er De?“ Maskingeværer peger direkte på mig.

Inden jeg når at åbne munden, kommer min redningskvinde mig til undsætning: „Det er en af mine venner, han kom forbi for at få en kop kaffe, men nu I har spærret det hele af, kan han ikke komme hjem,“ siger Else på flydende tysk.

Jeg sætter mig på en stol ved bordet og lader som om, jeg ikke forstår et ord af, hvad de siger. Mine hænder sitrer, jeg klemmer dem sammen under bordpladen, så de ikke afslører mig. Hvis de kropsviserer mig, bliver jeg skudt på stedet, for alle mine papirer ligger stadig i skjortelommen under Elses afdøde mands frakke, og i bukselinningen sidder min pistol. Soldaternes opmærksomhed er dog rettet mod Else, som er en smuk kvinde, og de virker tydeligt imponerede over, at hun taler så flot tysk og samtidig ligner indbegrebet af en arisk kvinde med sit blonde hår og blå øjne.

„Vi vil meddele vores overordnede, at der opholder sig civile i denne lejlighed. Der kan godt gå lidt tid, før vi vender tilbage, I skal blot forholde jer roligt. Heil Hitler!“ De hilser begge og forlader lejligheden.

Momentant lettet springer jeg op fra stolen og tømmer lommerne for alt, der kan afsløre min identitet, og hiver også min

pistol frem. Et øjeblik afsøger mit blik lokalet efter et gemmested, før jeg løber hen til en radiatorskjuler og hurtigt skubber alt det, der kan blive min død, ind bagved. Else stirrer mod døren, og hendes skuldre skyder op, hver gang soldaternes vrede råb gjalder i gården og i kontorerne over os.

Efter en halv time kan vi ikke holde ud at vente længere. Else rejser sig op, men gør tegn til mig om at blive siddende.

„Hvor går De hen?“ spørger jeg, stadig ikke sikker på om jeg kan stole på hende.

„Jeg går bare ud og spørger, om vi snart kan forlade bygningen,“ siger hun og efterlader mig alene i lejligheden.

Jeg lister hen til blondegardinet og stirrer efter Else, som med selvsikre skridt går direkte hen til de to tyske vagter i porten. Hvad siger hun til dem? Jeg ser hende pege og flytter mig fra vinduet, før jeg igen sætter mig ved bordet i håb om, at hun ikke er ved at lokke mig i en fælde. Det gibber i mig, da døren går op, men til min lettelse er Else alene, da hun træder ind ad døren.

„Soldaten, jeg talte med, kunne ikke tage stilling til, om vi kan forlade Politigården. Han tilføjede dog, at jeg kan tage dig i hånden og gå hen til hovedindgangen og finde en overordnet, som kan træffe afgørelsen,“ siger hun med dirrende stemme.

Hun sætter sit eget liv i fare for at redde mig.

„Okay, så lad os gøre det,“ svarer jeg og prøver at skjule min frygt.

Else trækker vejret ind og vender ryggen til mig, i døråbningen rækker hun ud efter mig. Hånd i hånd nærmer vi os hovedindgangen. Jeg stirrer tomt ud i luften, forsøger at give indtryk af, at jeg ikke forstår, hvad der foregår omkring mig.

Else henvender sig til en soldat med mange medaljer på brystet, han ser dårligt nok på hende. Øjeblikket efter vinker hun mig hen. Vi ser ikke på hinanden, men går ud ad porten skulder ved skulder. Da vi runder hjørnet ved Tivoli, mister Else balancen, men jeg når lige at få fat i hendes arm, før hun falder ned på asfalten.

„Tak, du er en sej kvinde,“ siger jeg og ser hende lige i øjnene.

„Selv tak, og held og lykke.“

Jeg klemmer hendes hånd længe, før jeg giver slip og ser hende forsvinde ned ad gaden.

Omkring mig begynder folk at stimle sammen, og deres stemmer er høje og skingre.

„Hvad sker der?“ „De har taget politiet! Der er også kampe uden for Amalienborg, tyskerne vil sikkert tage vores konge!“ Vreden og panikken flyder sammen til én stemme. „Nej, det kan ikke passe!“

Forsamlingen rykker tættere sammen, men jeg holder mig på afstand i husmurenes skygger. Er der stikkere til stede? En lastbil med åbent lad drejer på hvinende dæk om hjørnet. På ladet står mine kolleger, stadig i uniform. Jeg træder et skridt frem i en formålsløs søgen efter kendte ansigter. Køretøjet forsvinder i høj fart ned ad gaden, og alt, jeg når at se, er forstenede ansigter, der stirrer ud i luften. En sort sky af skyld over at være undsluppet uden at kunne hjælpe mine kolleger slører mit blik. Med øjnene stift rettet mod det grå fortov går jeg væk fra menneskemængden. Eftersom jeg intet sted har at gå hen, fortsætter jeg med at gå. Pludselig kan jeg høre skudsølver og lugte krudtslam. Jeg ser op på et lille skilt på murværket, *Amaliegade*. Mit blik flyver rundt, jeg er næsten omringet af grå SS-uniformer og

skarpladte våben, der sigter mod indgangen til Slotspladsen. En trang til at gøre noget vælder op i mig, men gaden er allerede afspærret med pigtråd og sandsække. Det er umuligt for mig at trænge igennem uden at blive skudt ned. Rastløshed fylder mit bryst, og frakken føles tung og forræderisk. I ly af husmurene vandrer jeg ad de små gader og stræder i indre by, mine ben skrigger efter et hvil, som jeg nægter at give dem. Pludselig banker jeg direkte ind i en mand, som står med sænkede skuldre og hiver i en cigaret.

„Så se dig dog for!“ udbryder jeg, selvom fejlen er min.

„Ja, ja,“ mumler manden og ser forlegent på mig.

„Knudsen, er det dig?“ siger jeg og kan ikke helt begribe, at min ranglede makker står lige foran mig.

„Johannes! Hvor er jeg glad for at se dig! Hvordan undslap du?“

„Lad os bare sige, at jeg mødte en engel. Hvad gør vi nu?“

„Jeg har fået et tilbud om at sejle til Sverige i nat, du kan tage med mig.“ Knudsen ser håbefuldt på mig.

„Jeg må takke nej. I dag kunne jeg intet gøre for at hjælpe, at flygte til Sverige ville ... nej, jeg vil slutte mig til modstandsbevægelsen.“

„Jeg er med, vi må skabe kontakt. Kender du nogen, Johannes?“

„Fru Momsen ved helt sikkert, hvem vi skal henvende os til,“ siger jeg, da hun er den, som er bedst informeret om, hvad der sker i kvarteret.

„Er du sikker?“

„Ja, jeg er sikker, kom med mig, vi kan ikke stå her, vi vækker bare mistanke.“

På upålidelige ben træder vi ind i fru Momsens Grønhandel. Karla kommer straks ud fra baglokalet og ser bestyrtet på os. „Hvad er der sket? Rygterne siger, de har taget politiet, er det sandt?“

„Ja, de lavede et bagholdsangreb i dag kl. 11 og tog alle vores kolleger med. Knudsen og jeg var heldige at undslippe, men det er en længere historie. Kan vi være til hjælp?“

„Kom ind og sæt jer,“ siger Karla, mens hun vender skiltet og låser døren.

Knudsen småløber ind i baglokalet og efterlader en sur lugt af panik. I behørig afstand går jeg efter ham og sætter mig på en af træstolene ved siden af et lille skrammet skrivebord. Knudsen sætter sig ved siden af mig med rystende ben.

„Jeg ved snart ikke, hvem jeg skal sende jer hen til, men I kan jo ikke vandre på gaderne, det er alt for farligt,“ siger fru Momsen.

„Vi vil hjælpe med hvad som helst,“ udbryder jeg heftigt, mens Knudsen sidder tavs.

Karla ser tænksom ud i luften, der er tydeligvis en del, der skal vendes, måske ved hun heller ikke helt, om hun kan stole på os?

„Nu skal I høre, I kan få husly hos min søster Jenny, men I må ikke gå op, hvis den røde lampe er tændt, så kan jeg ikke garantere for jeres sikkerhed. Hun har desværre ikke råd til at være kræsen,“ sukker Karla.

„Hvad mener du?“ kvækker Knudsen.

Jeg sparker ham hårdt over skinnebenet, før han når at stille

flere dumme spørgsmål, som måske vil være medvirkende til, at fru Momsen slet ikke vil hjælpe os.

Karla virker dog frygtløs. Hurtigt hiver hun en blok frem og skriver en adresse i Adelgade ned. „Sig til Jenny, at jeg har sendt jer, og at I er gode nok, så vil hun lukke jer ind. I kan vente i lejligheden, jeg vil senere give besked om, hvor I skal gå hen.“

„Tak for hjælpen,“ siger jeg og rækker hånden frem, men hun vinker mig ud ad døren.

Knudsen kommer også på benene og skynder sig efter mig.

Da vi kort efter står i Adelgade, ser jeg op imod vinduerne til Jennys lejlighed, der er ingen rød lampe tændt.

*

Ud på de sene timer står vi foran det dyre lejlighedskompleks *Dronningegården*, hvor vi skal deltage i et møde. Hurtigt ser jeg mig om, men mit blik møder kun en tom gade, og jeg skynder mig ind i opgangen med Knudsen lige i hælene.

Da vi når op til 4. sal, kommer overbetjent Frandsen løbende ned ad trappen, og han ser bestyrtet på os. „Det er et illegalt møde!“

„Ja, hvad havde du regnet med?“

„Det bliver uden mig!“ Frandsen fortsætter sin flugt ned ad de stejle trin. Pludselig standser han op og vender sig om. „Held og lykke,“ mumler han og er væk, inden vi når at svare.

Knudsen ser bekymret på mig, og jeg fornemmer det uudtalte spørgsmål: *Skal vi også se at komme væk?*

„Du kan bare gå, hvis du ikke vil være med,“ siger jeg og banker på døren.

Knudsen svarer ikke, men står og tripper på stedet. En fed-laden mand åbner døren.

„Hvem er I?“

„Betjent Johannes Nielsen, og det er min makker Knudsen,“ svarer jeg forpustet.

„Hasselstrøm her. Kom ind, vi sidder netop og stykker det, der er sket, sammen, og jeres input vil være til stor hjælp,“ siger han hjerteligt.

Vi går ind i stuen, hvor en tæt tåge af cigarrøg fylder rummet. Gæsterne omkring bordet bliver sporadisk præsenteret.

„Jeg er repræsentant for Holger Danske, og vi vil ikke finde os i mere! At de nu har taget vores politi, får os ikke til at stoppe kampen, tværtimod!“ siger en mand, som ikke har præsenteret sig, og slår i bordet, før han ser direkte på Knudsen og mig. „Det er vigtigt, I holder lav profil, og hvis I bliver taget, har dette møde aldrig fundet sted,“ fortsætter han med lyn i øjnene.

„Selvfølgelig, der kommer intet fra vores mund, det kan I stole på,“ siger jeg alvorligt og ser på ansigterne omkring bordet.

„Godt, så har jeg en opgave til jer. Vi har en formodning om, at der er en stikker i kredsen. Jeres opgave bliver at følge ham tæt. Hvad laver han i løbet af en dag? Hvem omgås han? Hvis vores efterretninger holder stik, skal I angive et sted, hvor vi kan træffe ham alene. Det er alt, I behøver vide,“ siger han.

***

Jeg står bag den mørke bil og holder øje med en grøn gadedør. Knudsen vil afløse mig senere. En lille pige med lyst hår springer ned ad trappetrinene.

„Kom nu, far!“

„Kommer nu, min skat,“ siger en høj smilende mand, hvis signalement passer på den formodede stikker.

Mit hjerte slår ude af takt, og pludselig føles min opgave ikke så heltemodig. Skal jeg være med til at få denne mand myrdet? Tage en piges far fra hende?

Da vi sad i lejligheden, virkede det hele så sort og hvidt, han var den onde, og vi var de gode, men her på gaden, hvor jeg går bag ved den lille pige, som holder sin far i hånden, går det op for mig, at i krig er der ingen vindere.

Kapitel 1

Befrielse & store planer

Maj 1945

De tyske ord, der i fem år har fløjet som vildfarne patroner igennem hovedstadens gader akkompagneret af støvletramp og Heil Hitler-hilsner er endelig forstummet. For første gang siden tyskernes usle og feje bagholdsangreb på politiet kan jeg patruljere Københavns gader og stræder i en dansk politiuniform. Uniformen strammer lidt efter otte måneder i skabet, en skarp kontrast til mine kollegers udsultede kroppe. De beskidte gader vrirler med mennesker, og ingen har travlt. Fra bageriets åbne vinduer siver en duft af nybagte kannelsnegle ud, jeg snuser godt ind og lader duften fylde mine lunger. Foran mig går to amerikanske marinesoldater, en flok unge kvinder drejer hovedet, mens de sender dem længselsfulde blikke. Soldaterne bringer løftet om nye tider med sig sammen med tyggegummi og Lucky Strike. En lille pige går med sin mor i hånden, jeg smiler til barnet, men hun trykker sig ind til sin mor og gemmer ansigtet i hendes frakke. Måske vil der gå lang tid, før krigens børn forbinder en uniform med tryghed og fred.

„Hej, Johannes, kommer du ind og får en lille en?“ råber Knaste Karl, som står på gaden uden for Café Grenen, der er et af sortbørsens yndede mødesteder.

Ganske få i sortbørsmiljøet kender hinanden ved deres

rigtige navn, de fleste får tildelt et øgenavn, som de aldrig slipper af med, men mig kalder de bare Johannes. På stationen har vi endda et øgenavsregister, som gør det lettere at identificere de store og små forbrydere i kvarteret. Knaste Karl er meget kendt i miljøet. Hans generalieblad er langt og hans kontakter mange, både blandt os betjente og i sortbørskredsen. Han er en af Svend Aage Hasselstrøm og Hans Lindes betroede medarbejdere. Af statur er han lille, ryggen er krum og ansigtet furet, det tynde, tjavsede hår stikker frem under en slidt sixpence. Under krigen, ved festerne i Linde og Svend Aages herskabslejligheder har vi tilbragt mange fordrukne timer sammen.

„Nej, Karl, den går vist ikke, første dag i uniform og det hele. Du skal bare være glad for, at jeg ikke beder dig om at tømme dine lommer,“ siger jeg med et smørret grin.

„Ha, Johannes, du kender mig, jeg har ikke andet end lommeuld i mine lommer! Kom ind efter din vagt, så giver jeg en bajer.“

„Det er en aftale,“ siger jeg og tipper kasketten en anelse. Det lyder ikke dårligt med en festlig aften; på denne dag er der vitterligt noget at fejre.

*

Da vagten er slut, og jeg forlader Station 3 i Palæbygningen, hvor vi har brugt det meste af dagen på at planlægge, hvordan vi skal sikre et frit og sikkert Danmark, overvejer jeg et kort sekund at tage hjem og hænge uniformen tilbage i skabet, men jeg ønsker ikke at slippe følelsen og opmærksomheden, som den giver mig. Desuden ligger Grenen lige over for stationen, og fra

vores kontor på fjerde sal har vi udsigt ned til Borgergade og kan se al sortbørshandlen, der foregår åbenlyst foran restaurationen. Jeg vil være en del af den livlighed, der præger København i befrielsens rus. Det bliver uden tvivl en festlig aften, og hvis jeg er heldig, træffer jeg måske Hasselstrøm i sit gavmilde hjørne. Hasselstrøm er altid sjov og underholdende at være i selskab med. Han og Linde er sortbørsens virkelige konger, alt imens gadens folk udfører det beskidte arbejde. Der bliver handlet med alt fra smør og kaffemærker til guld, diamanter og dollargrin. Deres magt er blevet opbygget under krigen, de udførte et dobbeltspil, hvor de med den ene hånd trakteredede de tyske officerer og med den anden hjalp modstandsbevægelsen. De viste altid mig og mine politikolleger stor gæstfrihed, lagde stuer til illegale møder og gjorde alt, hvad de kunne, for at forsøde vores tilværelse i den politiløse tid. De sidder på stort set hele sortbørsen og er både frygtet og elsket af de mennesker, der lever og ånder i den fattigste del af København.

Jeg går en omvej og drejer ned ad Adelgade, mine ben føles stive efter timerne bag skrivebordet. Over mig ligger de små lejligheder med utætte ruder og fugt, der driver ned ad væggene. I vinduerne sidder løsagtige kvinder, og jeg ved, at Lyse Jenny måske i dette øjeblik sender mig længselsfulde blikke. Jeg ser ikke op, for jeg har ikke lyst til at møde hendes desperate blik.

„Hr. betjent, er De ude på lidt sjov?“ spørger et mørkhåret fruentimmer med langt fedtet hår og griber fat i min arm.

En dunst af fattigdom siver ud ad hendes porer, og jeg trækker mig væk uden at svare og sætter farten op. Langs murene står der sortbørsfolk i lange frakker, de nikker til mig med et glimt

i øjet. En lille beskidt dreng i lappede bukser laver gadedrengehøp ned ad gaden. Hvornår tog jeg mit sidste gadedrengehøp?

Da jeg drejer ned ad Borgergade og nærmer mig Café Grenen, kan jeg høre swingmusik. På gaden foran døren hænger nogle af de unge knægte, som har slugt alt det amerikanske, som var det flødekarameletter. De har skiftet deres hjemmestrikkede trøjer ud med læderjakker og stramme bukser. Pigerne fniser og fryser i tynde kjoler, mens de betragter læderhalsene, som var de filmstjerner. Jeg løsriver mit blik fra et ungdomsliv, jeg kun oplevede i stjålne øjeblikke. I en alder af 14 indtog jeg pladsen ved min fars side, men jeg havde trang til frihed, og end ikke løftet om at lade mig overtage gården en dag kunne få mig til at blive. Jeg skal nok vise ham, at jeg kan få succes uden hans penge. På fortovet ligger et gammelt æble, jeg sparker til det, så det flyver hen ad gaden og lander i rendestenen sammen med billedet af fars skuffede ansigt. Da jeg ser op, står jeg lige foran Grenen.

Straks jeg træder ind ad døren, slår en lugt af livlig fredagsstemning imod mig, sømændene, malerne og fabriksarbejderne har alle deres egen distinkte lugt, der aldrig helt slipper tøjet. Jeg kniber øjnene sammen og spejder efter kendte ansigter i mylderet af bare dameben, højlydte råb og latter i den tætte tåge. Min gode ven Kaj vifter mig hen til sit bord. Ved bordet sidder Gurli og læner sit hoved mod hans skulder. Gurli er ligesom Jenny prostitueret, og selvom hun har levet et liv, der har gjort blikket hårdt, er hun stadig en attraktiv kvinde med flotte former.

„Dav, Kaj, dav, Gurli. Er Jenny ikke med i aften?“

„Dav, Johannes, nej, Jenny har en kunde,“ svarer Gurli og ser på mig med et granskende blik. Jeg har ikke opnået

hendes respekt endnu, hun synes ikke altid, jeg behandler Jenny lige pænt.

„Okay, så er det bare os tre,“ siger jeg glad og vinker servitricen hen til bordet.

„Skål for dig, Johannes, og må jeg sige, at det er den flotteste uniform, jeg har set i lange tider?!“ Kaj smiler og klapper mig stolt på skulderen. De venlige blå øjne står i kontrast til hans grove ansigtstræk.

Kaj er en af mine kulørte venner, han har altid let til latter, bortset fra når han har sine dårlige dage; da prøver jeg at fordufte og holde mig væk. Det er på den anden side befriende at være i selskab med en ærlig mand.

„Skål for Danmark!“ udbryder jeg, selvom jeg inderst inde nyder opmærksomheden og den overstrømmende beundring, som Kaj overøser mig med.

Han læner sig ind imod mig, og jeg trækker mig en anelse tilbage fra lugten af terpentin og dårlige tænder.

„Hvad siger du til at snakke lidt forretning?“ spørger han og rækker mig en smøg. I næste øjeblik rejser han sig op og ser alvorligt på Gurli. „Suktermus, kan du ikke gå lidt i baren?“

Gurli rejser sig og sender ham et dræbende blik, før hun forsvinder op i baren. Hun er ikke en kvinde, der lader sig kommandere med. Livet på gaden har lært hende aldrig at stole på andre end sig selv.

„Hvad så, Kaj?“ spørger jeg, mens jeg får ild på en smøg.

„Jeg har fået en forretningsidé, og så ville jeg høre, om du er interesseret. Du ved, mine lunger ... de kan sgu ikke holde til at stå i terpentindampe dagen lang, og hovedpinen, du, den kan du slet ikke forestille dig!“

„Jo, Kaj, det kan jeg faktisk godt, jeg hører snart ikke om andet,“ brummer jeg og bemærker hans skuldre synke sammen. „Hvad har du i tankerne?“ tilføjer jeg lidt mindre brysk.

„Du og jeg skal starte en køreskole, jeg skal nok køre vognen, og så kan du passe dit arbejde; problemet er bare, at min kontantbeholdning er lidt lav i øjeblikket.“ Kaj ser håbefuldt på mig.

Jeg sidder stille lidt og tænker over det, måske kunne det være en god mulighed for at tjene lidt ekstra penge? „Hvordan havde du lige tænkt dig, at vi skulle få råd til det, og har du nogensinde kørt skolevogn?“ spørger jeg skeptisk.

„Det er ikke noget problem, jeg har en vogn på hånden,“ siger Kaj og glider let af på spørgsmålet om erfaring som kørelærer.

Jeg tager en stor slurk af min øl og lader tankerne fare; det kunne sikkert blive en god forretning. Hvis alt går som smurt, kan jeg måske endda træde uden for nummer.

„Jeg kan godt se fidusen, alle vil have bil og kørekort nu. De biler, der har været klodset op, vil snart være på gaden igen. Benzinrationeringen vil politikerne heller ikke kunne blive ved med at trække ned over os, nu krigen er forbi.“

Jeg ser på Kaj med nye øjne. Kunne vi blive et godt team? Jeg ved, at jeg kan regne med ham, men har han nu også det, der skal til?

„Hvor meget kan du skaffe?“ spørger jeg og knytter min hånd i bukselommen for ikke at virke alt for ivrig.

„Jeg tror, jeg kan låne lidt af de gamle, men det bliver vist også det. Kan du ikke låne lidt af de høje herrer? Vi vil hurtigt få tjent de penge ind igen.“

„Det må jeg lige tygge på. Hvad med, at du undersøger, hvor meget du kan skaffe, så vil jeg se nærmere på reglementet. Vi

kan mødes hos dig, skal vi sige næste fredag?“ Jeg fanger Kajs blik og løfter glasset.

***

Af og til arbejder vi på tværs med de andre afdelinger og befinder os i et andet kontor, hvor også Hermansen holder til, men den følgende fredag sidder jeg i det lille kontor, som jeg kun deler med Knudsen. Den yngre betjent har uofficielt været min makker i den politiløse tid og her på stationen siden midten af maj, og selvom jeg nærmer mig de 35, og han er en grønskolling på 25, går vi fint i spænd. Knudsens fremtoning er kejtet, og adamsæblet har en tendens til at vokse og bevæge sig op og ned i et rasende tempo, når han bliver nervøs; især i situationer, hvor der er kvinder involveret. Knudsen ser meget op til mig, og jeg er aldrig i tvivl om hans loyalitet.

Jeg kigger ned på gaden, alt ser roligt ud. Det store ur på væggen nærmer sig fyraften, jeg læner mig tilbage i stolen. Knudsen og jeg er et fint makkerpar, men engang imellem har jeg brug for at være alene. Efter fyraften skal jeg mødes med Kaj for at drøfte vores planer for køreskolen, det store spørgsmål er, hvor vi skal få pengene fra. Der er ingen lette løsninger; at låne af min far er ikke en mulighed. Jeg vil ikke vise ham, at han havde ret, da han sagde, at jeg ikke kunne klare mig selv. Jeg vil sikkert kunne låne hos en af mine kammerater i sortbørsmiljøet, men ville det ikke være en farlig gæld? Den forhindring må jeg forcere, når Kaj og jeg har fået lagt en plan. Jeg ser igen på uret og smiler, klokken er blevet 18, og jeg har fyraften. Fløjtende skubber jeg

stolen tilbage og griber min frakke fra krognen bag døren. Da jeg går ned ad gangen, flyver hilsnerne gennem luften:

„God weekend“, „god arbejdslyst“, „vi ses mandag“.

Jeg tager trappen i et par hurtige spring, løber over gaden og hopper på den første sporvogn med kurs mod Vesterbro.

Utålmodigt banker jeg på den afskallede dør ind til Kajs lejlighed.

Da vi har fået sat os i Kajs gamle, grønne sofa, kaster jeg et blik på min ven. Med min hjerne og hans iver efter at skifte erhverv skal det nok lykkes at få en køreskole op at stå.

„Hvad har du fundet ud af?“ spørger Kaj og afbryder mine tanker.

„Vi er stødt på et lille problem, kammerat.“ Jeg hiver et krøllet stykke papir op af inderlommen. „Jeg har set nærmere på Handelsministeriets nye cirkulære. Der står følgende: *Der kan gives tilladelse til benzintildeling til personer, der i 1939-1940 enten har drevet oplæringskørsel som bierhverv eller som kørelærer-assistent, men det kræver en erklæring fra en kørelærer. Der kan tildes 600 liter benzin årligt.*“ Jeg ser lidt opgivende på Kaj og lægger det krøllede papir på det brune kakkeltbord.

„Så ser det sort ud, Johannes, jeg har jo aldrig kørt skolevogn,“ siger Kaj og ser skuffet på mig. „Gid jeg dog kendte en kørelærer, der kunne attestere, at jeg har været kørelærer-assistent hos ham, så ville det hele gå i orden,“ fortsætter han med et suk.

„Lad os lige gruble lidt over det, knapper du en øl op?“

Jeg læner mig tilbage i den grønne veloursofa. Langsomt begynder mine bekendtskaber i kvarteret at gøre entré i mit hoved, og jeg overvejer, hvem af dem jeg kan stole på. Da Kaj vender

tilbage med øllerne, ser han på mig med et skævt smil, som afslører de manglende hjørnetænder.

„Otto! Hvorfor tænkte jeg ikke på det før? Han er jo kørelærer,“ udbryder jeg og banker næven hårdt i bordet, så både askebæger og de tomme flasker vipper faretruende.

„Det er han sgu da også, men tror du, at han vil skrive sådan en attest? Han opfører sig altid, som om han er højt hævet over alle os andre, bare fordi han har en fin titel.“ Kaj ser tvivlende på mig.

„Den skal jeg nok klare, han vil gerne holde sig på god fod med mig,“ svarer jeg og føler mig straks i bedre humør. „Hvad med kapitalen, har du undersøgt det?“

„Jeg har talt med mine forældre, og de vil godt låne mig 1.500 kroner, men det er også alt, de har. Kan du skaffe resten?“

„Det var ikke meget, kan du virkelig ikke skaffe mere?“

Kaj ryster nedslået på hovedet.

Pludselig kan jeg se en fordel i situationen, for hvis jeg kan skaffe de sidste penge, vil vognen også være min. Det ville heller ikke være dårligt at køre lidt privat rundt i kvarterets gader, det slår i hvert fald den sorte, let genkendelige politykel. Jeg vil også kunne besøge familien og tage damerne med på køreture. „Jeg skal nok skaffe resten, men så bliver vognen også i mit navn, og så kan du blive skrevet som fører, er det en aftale?“ Jeg ser fast på Kaj.

„Ja, ja, det er en aftale!“